

MEDI AMBIENT

RESUM

En el primer apartat, dedicat al territori, cal destacar que s'han aprovat els plans territorials insulars de Mallorca i de Menorca, la qual cosa elimina una bona part de la incertesa que hi havia fins aleshores, sobretot en matèria urbanística. En aquest apartat indicam els eixos sobre els quals es basen els plans territorials. D'altra banda, cal destacar l'estancament dels habitatges en sòl rústic a Mallorca i l'augment del sòl protegit a Menorca. A les Pitiüses encara no s'ha aprovat el pla territorial insular.

En l'apartat de l'aigua, es palesa l'augment de les reserves d'aigua de s'Estremera, l'aquífer més important de Mallorca, mentre que els altres mantenen els seus nivells. També s'esmenta l'estat de les obres que es preveuen en el Pla hidrològic.

Pel que fa a l'energia, s'aporten algunes dades que indiquen que el consum segueix pujant, sobretot en els productes petrolers líquids i en l'energia elèctrica. El 2003 ha augmentat el percentatge d'energies renovables, si bé encara representa una petita fracció del total.

Quant als residus, segueix l'augment a Mallorca, s'estabilitza a Menorca i baixa lleugerament a les Pitiüses. Amb relació al reciclatge, es produeix un fort augment a Mallorca, l'augment és més moderat a Menorca i experimenta un retrocés a les Pitiüses.

El volum d'aigües depurades en el conjunt de les Illes ha augmentat el 2003 respecte del 2002, si bé no ho ha fet de la mateixa manera el percentatge que segueix el tractament terciari.

L'estiu anormalment calorós del 2003 va facilitar que proliferassin els incendis forestals, els quals han augmentat, tant en nombre com en superfície cremada, respecte del 2002. Així i tot, s'observen registres dels darrers deu anys amb els quals s'observa que el nombre d'incendis del 2003 és proper a la mitjana, i la superfície cremada, sensiblement inferior a la mitjana.

El darrer punt tractat fa referència a la reorientació en matèria d'espais naturals protegits que ha seguit la Conselleria de Medi Ambient, en el sentit de retornar al punt de partida per reiniciar el procés de declaració d'espais naturals protegits, seguint paràmetres diferents als del 2002.

13.1.

EL TERRITORI

El dia 1 de desembre del 2003 es va aprovar el Pla territorial de Mallorca (PTM), fet d'una gran importància ambiental, atès que el caràcter insular del territori mallorquí justifica que apareguin els seus eixos fonamentals en l'apartat mediambiental d'aquesta memòria. L'objectiu bàsic, definit en el mateix document, és el següent:

«El Pla territorial de l'illa de Mallorca ha d'ordenar el model territorial per definir les infraestructures i els equipsaments del territori, intentant aconseguir un desenvolupament social i econòmic equilibrat, millorar la qualitat de vida i la utilització racional del territori; objectius que es concreten en les Directrius d'ordenació del territori de les Illes Balears i mesures tributàries (DOT).»

Els aspectes més destacats que configuren el model actual territorial de l'illa de Mallorca, avaluats segons la Directiva europea 2001/42/CE, són:

- Una situació jurídica poc estable, com a resultat de la superposició de mesures urbanístiques i legals que han sorgit com a fre al creixement urbanístic desmesurat de Mallorca.
- L'antiguitat i la complexitat de l'estructura de planejament, que dificulta gestionar, projectar i decidir el planejament urbanístic.
- La urbanització encoberta del sol rústic, producte de l'edificació il·legal.
- La inadequació de l'oferta d'equipaments i d'infraestructures amb l'estacionalitat demogràfica.
- El desequilibri entre la costa i l'interior.
- La manca de sostenibilitat amb els recursos naturals.
- L'excessiva dependència del turisme.

Amb relació als punts forts i a les oportunitats, els aspectes més destacats que han servit al Pla territorial de Mallorca per plantejar un nou model territorial són:

- Les iniciatives jurídiques territorials (moratòries i mesures cautelars).
 - La posició estratègica.
 - La varietat i la riquesa mediambientals.
 - La infrautilització d'infraestructures utilitzables a causa de la temporalitat.
 - La diversitat territorial (pla, serra de Tramuntana, costa...).
- La creació d'una xarxa de valorització del paisatge.
 - Les noves formes de turisme.
 - La recuperació del patrimoni cultural.

Per aconseguir-ho, el Pla territorial de Mallorca proposa un model territorial basat en cinc pilars que conformen l'estratègia global del projecte:

1. Distribució coherent del creixement, que reequilibri el procés urbanitzador dels darrers anys, el qual s'han concentrat en els municipis de la costa (xarxa d'àrees recreatives, xarxa de recorreguts paisatgístics i culturals, xarxa de centres de conservació i d'educació ambiental...).
2. Un espai protegit. L'objectiu és considerar Mallorca com un territori únic i continu, on cada peça té la seva funció, i on els espais urbans, rurals i naturals es relacionen de manera harmònica (àrees d'interès ecològic, serra de Tramuntana, plans especials d'ordenació del medi natural...).
3. Reenfocament del desenvolupament. Cal establir uns nous paràmetres d'assentament sobre el territori que acabin amb la degradació urbanística de l'illa i que suposin començar-ne la recuperació. En aquest sentit, són d'una importància vital els plans de reconversió territorial que signifiquin una millora dels espais degradats, des del punt de vista tant urbanístic com mediambiental (ordenació turística a Tramuntana, reconversió territorial a Cala Major, a Illetes...).

4. Una connexió amable entre tots els punts de l'illa, que resolgui els dèficits d'infraestructura -especialment, en matèria de comunicacions- que té Mallorca en l'actualitat, dins el marc de l'obligat respecte del medi natural. Així, les infraestructures s'han d'implantar pacíficament en el territori (desdoblament sa Pobla-Alcúdia, segon cinturó de Palma, soterrament del darrer tram del tren Inca-Palma...).
5. Cap a una nova economia. Nous focus d'activitat que revaloritzin els potencials de desenvolupament econòmic de l'illa de Mallorca (revalorització de l'espai rural agrari, el Pla com a àrea recreativa i cultural, el palau de congressos...).

A continuació es presenten algunes dades urbanístiques del sòl rústic a Mallorca, que ens ajuden a visualitzar la diagnosi esmentada en el Pla territorial de Mallorca. (Vegeu el quadre I-158)

A partir de les dades anteriors cal esmentar que, malgrat que el nombre d'autoritzacions d'habitatges en sòl rústic s'ha estabilitzat al voltant del 500, el nombre

de sol·licituds el 2002 fou de 623, mentre que el 2003 va ser de 353. Pel que fa a les declaracions d'interès general, el 2002 se'n aprovaren 255, mentre que el nombre de sol·licituds va ser de 437; en canvi, el 2003 se'n aprovaren 332, i el nombre de sol·licituds va ser de 411.

Pel que fa a l'illa de Menorca, el 25 d'abril del 2003 es va aprovar el Pla territorial de Menorca. La figura del Pla territorial insular de Menorca (PTI), tal com s'esmenta en l'apartat de criteris metodològics per a l'elaboració del PTI de Menorca, es concep des d'una perspectiva estratègica orientada a sintetitzar i a integrar l'activitat urbanística en un projecte territorial coherent, més enllà de l'enfocament purament normatiu.

Des del punt de vista de l'enfocament estratègic esmentat, el Pla territorial insular de Menorca es concep com:

1. Un instrument de vertebració territorial, com a acció de concertació dels sectors inversors privats i públics, que s'orienta a promoure les oportunitats d'un desenvolupament sostenible, i també com a corrector dels desequilibris ambientals, socials i econòmics.

QUADRE I-158. DADES URBANÍSTIQUES DEL SÒL RÚSTIC A MALLORCA (1996-2003)

Any	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Habitatges en sòl rústic	815	663	340	671	810	549	506	504
Declaracions d'interès general	229	176	255	312	345	348	255	332
Exp. de disciplina urbanística	79	71	93	7	128	121	159	119

Font: Direcció Insular d'Urbanisme i Litoral, Consell de Mallorca.

2. Una pauta per dotar l'illa de Menorca d'un projecte possible, viable econòmicament i que fixi unes directrius coordinades entre els objectius plantejats.
3. Un procediment de consens, de compromís i de participació de totes les forces socials, econòmiques i administratives de l'illa per aconseguir l'objectiu comú.

Les actuacions del PTI de Menorca es poden resumir en quatre objectius:

1. Desenvolupar l'articulació física del territori.
2. Servir de referència i afavorir un desenvolupament econòmic solidari, equilibrat i sostenible.
3. Contribuir a incrementar la qualitat de vida, el benestar social i l'ús sostenible dels recursos naturals i culturals.
4. Contribuir al desenvolupament i a l'aprofitament de les capacitats i dels valors propis del conjunt de l'illa.

Pel que fa a la matèria mediambiental, el Pla territorial insular ve guiat pels principis inspiradors següents:

1. Cal superar la idea del medi físic i del paisatge com a simples suports o escenaris de les activitats humanes; s'han d'entendre els recursos naturals i del paisatge com a eixos vertebradors del sistema d'ordenació insular, i se n'ha de propiciar i potenciar des de la perspectiva territorial la conservació i la gestió acti-

va, en la línia conceptual, metodològica i estratègica de les reserves de la biosfera.

2. Cal mantenir la personalitat geogràfica de Menorca des del punt de vista biofísic i ecològic, l'estructura territorial i la imatge de l'illa com a fet cultural.
3. Cal considerar Menorca com un indret amb uns grans valors ecològics i culturals, que cal conservar, potenciar i, si escau, recuperar a través de l'ordenació integrada de les activitats humanes i dels usos del sòl.

La influència que ha tingut l'aprovació del PTI es resumeix en el quadre següent, en el qual es representen les hectàrees de sòl protegit i de sòl rústic abans i després que s'aprovàs el Pla. (Vegeu el quadre I-159)

Així, abans del PTI (ANEI -o àrees naturals d'especial interès-, sòl rústic d'especial protecció, ARIP -o àrees rurals d'interès paisatgístic-, alzinar protegit, parc natural), el sòl protegit representava el 54% del total de l'illa, mentre que, actualment (ANEI, ANIT -o àrees naturals d'interès territorial-, sòl rústic d'especial protecció, APT -o àrees de pro-

QUADRE I-159. DADES RELATIVES AL PTI DE MENORCA

	Sòl protegit	Sòl rústic
Després del PTI	44.479	20.705
Abans del PTI	37.613	27.592

Font: Departament d'Ordenació del Territori, Consell de Menorca.

tecció territorial-, AIP -o àrees d'interès paisatgístic-, alzinar protegit, parc natural AANP -o ANEI d'alt nivell de protecció-, en representa el 64%. Pel que fa al sòl rústic, abans del PTI, en representava el 39,7%, mentre que, ara (AIA -o àrees d'interès agrari-, sòl rústic de règim general), és el 29,8 del total de l'illa, de manera que s'observa el transvasament del 10% del territori de la condició de rústic a la de protegit.

Pel que fa a les illes d'Eivissa i Formentera, en les quals el 2003 no s'ha aprovat el corresponent pla territorial insular -tot i que el Ple del Consell d'Eivissa i Formentera de 23 de juliol del 2002 ja aprovà la nova norma territorial cautelar de modificació i ampliació de l'aprovada anteriorment-, s'han registrat les dades següents pel que fa al sòl rústic. (Vegeu el quadre I-160)

En aquest quadre figuren els expedients resolts favorablement. Amb referència als expedients de disciplina urbanística, el 2003 el Consell Insular d'Eivissa i Formentera va incoar 72 expedients de diligències prèvies i 3 de disciplina urbanística.

QUADRE I-160. DADES URBANÍSTIQUES DE SÒL RÚSTIC A LES PITIÜSES (2003)

	Eivissa	Formentera
Habitatges	36	17
Interessos generals	8	4

Font: Conselleria d'Urbanisme, Habitabilitat i Ordenació del Territori, Consell d'Eivissa i Formentera.

13.2.

ELS ALTRES RECURSOS NATURALS

13.2.1. L'AIGUA

La interconnexió entre les principals fonts de producció o d'extracció que es preveuen en el Pla hidrològic (aprovat el 24 d'octubre del 2001) ha començat. La connexió entre les conques d'Andratx i de Palma amb la d'Alcúdia s'està duent a terme, amb la possibilitat de baixar-ne un ramal cap a llevant.

Pel que fa a l'aprofitament de l'aigua de la font de sa Costera, s'ha fet des del túnel de Sóller fins a Palma, amb un ramal a s'Estremera, que ha d'actuar com a dipòsit. Falta la conducció submarina que ha d'enllaçar sa Costera amb el port de Sóller, on hi haurà un dipòsit.

També s'està intentant intercomunicar les xarxes d'Eivissa i la dessalinitzadora de Sant Antoni de Portmany amb la xarxa de Santa Eulàlia des Riu, on s'instal·larà una altra dessalinitzadora.

El 2003 es varen fer un atlas de la xarxa hidrogràfica i una delimitació geomorfològica dels plans d'inundació, com a primera passa per elaborar el mapa de zones d'inundació. En l'atles no es tenen en compte les obres artificials, però és l'inici per a l'elaboració del mapa definitiu. S'ha començat a elaborar el mapa a Manacor.

Es va constituir el Fòrum de l'Aigua a les tres illes principals, com a primera passa

per elaborar els plans d'exploració i de gestió del recurs hídric, que ha de sortir a informació pública amb un calendari de participació ciutadana. Medi Ambient va redactar la Declaració dels 100, document que dóna suport a les conclusions a les quals es va arribar en els tres fòrums.

El 2003 es varen adjudicar les obres de les dessalinitzadores d'Alcúdia, d'Andratx, de Santa Eulàlia des Riu i de Ciutadella, i se n'han iniciat els treballs previs.

Pel que fa a les extraccions, s'aixeca la moratòria per a la perforació de nous pous, però se'n limita el cabal. Així, els permisos només es donaran per a cabals màxims de mig litre per segon i amb volums anuals que no sobrepassin els 200 metres cúbics en habitatges de sòl rústic. En la normativa es prohibeix la captació en una franja de 500 metres a partir de la costa de Menorca i d'Eivissa, i en un quilòmetre, a Mallorca.

Respecte de les reserves, a la fi del 2003 la capacitat dels embassaments de Cúber i des Gorg Blau es mantenen en el 64%, de manera que se situen 8,3 punts per sota de la capacitat registrada en les mateixes dates de l'any anterior, el qual destacà per la pluviositat. Així i tot, cal

destacar que el nivell dels embassaments no ha deixat de superar el 60% de la capacitat des del final de l'any 2001.

Quant als nivells dels aqüífers més representatius de les Illes, presenten encara nivells preocupants, amb una tendència a millorar, i han assolit els valors que es detallen en el quadre següent, en què les unitats són metres de profunditat mitjana en el darrer trimestre dels anys corresponents. (Vegeu el quadre I-161)

Atès que el nivell piezomètric és la profunditat de l'aigua mesurada des de la superfície, així, quan és més poca la profunditat a què es troba el nivell piezomètric respecte de la superfície topogràfica, hi ha una major reserva d'aigua a l'aqüífer. Aleshores, en el cas de s'Estremera el nivell de l'aigua ha pujat un significatiu 21,12% (les reserves eren del 46%, al desembre del 2002, i del 60%, al desembre del 2003), mentre que les reserves dels altres aqüífers es mantenen pràcticament constants.

Amb relació a l'aigua dessalinitzada, en el conjunt de les Illes, s'ha incrementat un 11,2%, i són les illes d'Eivissa i de Formentera les que han registrat l'augment major.

QUADRE I-161. NIVELL DELS AQÜÍFERS DE LES ILLES (2002-2003)

Unitat hidrològica	Nivell piezomètric 2002	Nivell piezomètric 2003	% variació
s'Estremera	117,50	92,68	-21,12
es Migjorn	48,65	48,37	-0,58
Sant Antoni	42,15	44,05	4,51

Font: Direcció General de Recursos Hídrics, Conselleria de Medi Ambient.

En qualsevol cas, les dades globals d'extracció i de consum d'aigua són difícils d'avaluar, atesa la dispersió de la informació, d'una banda, i, de l'altra, la gran quantitat existent de pous particulars, el nombre dels quals segueix augmentant atesa la dispersió progressiva de la població illenca fora dels nuclis urbans.

Més difícil encara és quantificar les pèrdues en les xarxes de distribució, de les quals sols hi ha dades aproximades. En aquest sentit, s'estan realitzant importants esforços en la línia de reduir-les, tot i que el 2003, encara que no disposam de dades fiables, encara eren molt significatives.

13.2.2. L'ENERGIA⁵³

Continua augmentant la participació de la producció d'energia elèctrica de règim especial (un 10% superior a la del 2002), que és la generada per cogeneració i a través d'energies renovables, sobretot a càrrec d'instal·lacions fotovoltaïques. El gruix de la potència en règim especial és a Mallorca, i és deguda, en gran part, a la

cogeneració produïda en el tractament de residus urbans i a la incineració d'aquests residus. Les contribucions de Menorca i de les Pitiüses són reduïdes, ja que només hi ha dispositius fotovoltaïcs. Per tipus d'electricitat de règim especial generada, el 95% va provenir de la incineradora de Son Reus; un 4,7%, per cogeneració, i un 0,3%, per fotovoltaïcs. La participació per fotovoltaïcs encara és molt baixa, però cal remarcar-ne l'espectacular augment, tal com es pot comprovar en el quadre següent (dades en quilowatts per hora). (Vegeu el quadre I-162)

En l'apartat d'energies renovables, destacarem que la Conselleria de Medi Ambient va destinar 720.598 euros a la subvenció per a l'estalvi i la diversificació energètica, i l'aprofitament de recursos energètics renovables, per a l'exercici del 2003. També destacarem que durant el 2003 s'ha seguit treballant per dur endavant els projectes del parc edic de Milà (Menorca) i de la segona fase del Pla d'eficiència energètica en l'enllumenat públic dels municipis de Menorca, els quals seran una realitat en 2004.

QUADRE I-162. PRODUCCIÓ D'ENERGIA ELÈCTRICA DE RÈGIM ESPECIAL (DADES EN KWH) (2002-2003)

	2002	2003	% variació
Mallorca	30.874	396.521	1.184,0
Menorca	19.803	22.619	14,2
Pitiüses	874	9.470	983,0
Total	51.551	428.610	731,0

Font: GESA.

53. Vegeu l'apartat 6.4.1.

13.3.

ELS RESIDUS

13.3.1. ELS RESIDUS SÒLIDS

El Pla director sectorial de gestió de residus de construcció-demolició, voluminosos i pneumàtics fora d'ús de l'illa de Mallorca (PDSGRCDVPFUM) es va aprovar definitivament el 23 de novembre del 2002. El 16 d'octubre del 2003 es va aprovar l'ordenança reguladora de la taxa per la gestió dels RCDVPFUM. En l'actualitat s'han fet els informes de supervisió dels projectes d'execució de les plantes que es preveuen en el Pla, que són: CTP 1, a Inca; CTP 2, a Lluçmajor; CTP 3, a Artà; CTP 4, a Manacor; CTP 5, a Calvià; CTP 6, a Porreres; PT 1, a Bunyola, i PT 2, a Santa Margalida. Una vegada aprovades les plantes, es passarà a la fase de construcció, tenint en compte que el termini d'execució dels centres de transferència i pretractament (CTP) és de 3 mesos i el de les plantes de tractament (PT), de 8 mesos.

El 2003 es va acabar el Parc de Tecnologies Ambientals de Mallorca, dis-

senyat amb criteris d'utilització de recursos i d'inversions i per facilitar el control ambiental de les instal·lacions de tractament de residus. El control és realitzat per la Universitat de les Illes Balears (UIB) i per laboratoris privats, i la informació que se'n deriva és supervisada per la Comissió de Seguiment i Control, constituïda per 35 membres que representen diferents associacions, grups ecologistes, empreses concessionàries, ajuntaments, el Govern de les Illes Balears i el Consell de Mallorca.

L'evolució dels residus recollits a l'illa de Mallorca el 2003, amb relació al 2002 s'esmenta en el quadre següent, en què s'especifica, en tones, el tractament que s'ha seguit i el percentatge de variació respecte de l'any anterior. (Vegeu el quadre I-163)

S'observa que, malgrat que s'ha produït un increment del 8,8% en el total de residus que s'han recollit, la massa de residus incinerats no augmenta, mentre que el percentatge de reciclatge s'incrementa en un significatiu 105,3%. Tot i així, encara s'és lluny d'aconseguir els resultats òptims de reciclatge que es proposen en el Pla director sectorial per a la gestió dels residus urbans de Mallorca.

QUADRE I-163. L'EVOLUCIÓ DELS RESIDUS RECOLLITS A L'ILLA DE MALLORCA (TONES) (2002-2003)

	2002	2003	% variació
Abocador	168.029	177.766	5,8
Incineració	301.516	298.485	-1,0
Reciclatge	35.884	73.653	105,3
Total	505.429	549.904	8,8

Font: Comissió de Seguiment de la Gestió de Residus No Perillosos de Mallorca, Departament de Medi Ambient i Natura, Consell de Mallorca.

Pel que fa al reciclatge, l'anàlisi comparativa entre el 2002 i el 2003 a Mallorca ve donada, en tones, pel quadre I-164.

Hi observam que l'augment espectacular s'ha experimentat en la recollida de paper i de cartó, així com també cal destacar l'augment d'un 50,8% en la recollida d'envasos.

L'evolució dels residus recollits a l'illa de Menorca el 2003, amb relació al 2002, s'esmenta en el quadre següent, en què s'especifica, en tones, la quantitat de residus i els de recollida selectiva, amb el percentatge de variació respecte de l'any anterior. (Vegeu el quadre I-165).

Globalment s'aconsegueix recollir selectivament, per ser reciclats posteriorment, un 17%, percentatge pràcticament idèntic al de l'any anterior, la qual cosa ens diu que tant el nivell de producció de residus com el d'abocament selectiu es mantenen estables. Així mateix, cal destacar l'esforç que ha fet el Consell de Menorca en la recollida selectiva d'altres residus, com són els plàstics agrícoles (218,23 tones), els fluorescents i els llums de vapor de mercuri (1.406 quilograms), els tòners i els cartutxos d'impressió (6.826 unitats) o la recollida selectiva d'aparells elèctrics i electrònics, amb un total de 7.976,4 quilograms, entre monitors, impressores, escàners i altres estris d'informàtica i d'oficina.

QUADRE I-164. RECICLATGE A L'ILLA DE MALLORCA (TONES) (2002-2003)

	2002	2003	% variació
Paper i cartó	20.234	56.642	179,9
Vidre	13.794	14.210	3,0
Envasos	1.857	2.801	50,8
Total	35.884	73.653	105,3

Font: Comissió de Seguiment de la Gestió de Residus No Perillosos de Mallorca, Departament de Medi Ambient i Natura, Consell de Mallorca.

QUADRE I-165. L'EVOLUCIÓ DELS RESIDUS RECOLLITS A L'ILLA DE MENORCA (TONES) (2002-2003)

	2002	2003	% variació
Residus urbans	60.831,21	55.401,34	-8,93
Matèria orgànica	2.165,36	2.682,82	23,90
Paper i cartó	6.590,82	5.303,99	-19,53
Vidre	1.828,06	2.116,29	15,77
Envasos lleugers	899,66	1.284,92	42,82
Totals	67.552,35	66.789,36	-1,13

Font: Consorci per a la Gestió dels Residus Sòlids Urbans de Menorca.

A les Pitiüses es recolliren un total de 100.349,54 tones de residus, la qual cosa suposa un lleuger descens del 3,25% respecte de les 103.719 tones que es varen recollir l'any anterior. Així i tot, cal ressenyar que el volum de residus per habitant a les Pitiüses segueix sent el més alt de les Illes. Pel que fa a la recollida selectiva, s'obtingueren les dades següents (en tones). (Vegeu el quadre I-166)

En l'augment, aparentment espectacular, de recollida selectiva d'envasos, cal esmentar que aquest tipus de recollida es va començar a realitzar a la vila d'Eivissa el 2002, i s'han anat augmentant els punts de recollida l'any 2003.

13.3.2. LES AIGÜES RESIDUALS

La depuració d'aigües a les Illes Balears és realitzada per l'IBASAN (Institut Balear de Sanejament), per depuradores de gestió privada i per depuradores municipals com les de Palma, Calvià, Alcúdia i Manacor.

Les dades comparatives d'aigües depurades per l'IBASAN el 2003 amb relació a les del 2002 es recullen en els quadres següents (en hectòmetres cúbics), en què el percentatge representa el fragment de cabal depurat que ha seguit tractament terciari. (Vegeu el quadre I-167A)

QUADRE I-166. L'EVOLUCIÓ DELS RESIDUS RECOLLITS A LES ILLES PITIÜSES (TONES) (2002-2003)

	2002	2003	% variació
Paper i cartó	1.726	1.420	-17,7
Vidre	1.410	1.358	-3,7
Envasos	79	223	182,3
Total	3.210	3.001	-6,5

Font: Consell Insular d'Eivissa i Formentera.

QUADRE I-167A. DADES COMPARATIVES D'AIGÜES DEPURADES PER L'IBASAN (HM³) (2002-2003)

	2002			2003		
	Cabal total	Cabal terciari	%	Cabal total	Cabal terciari	%
Mallorca	20,46	11,78	57,57	22,01	11,51	52,23
Menorca	8,78	6,57	74,80	8,12	7,75	95,36
Eivissa	10,59	8,04	75,92	12,13	7,92	65,31
Formentera	0,35	0,00	0,00	0,35	0,00	0,00
Total de l'IBASAN	40,18	26,39	65,67	42,61	27,18	63,73

Font: IBASAN.

La relació de depuradores de l'IBASAN a la fi del 2003 es detalla en el gràfic següent. (Vegeu el quadre I-167B)

L'executiu actual s'ha proposat com a fita aconseguir que tota la depuració segueixi tractament terciari al final de la legislatura. En qualsevol cas, encara queden molts projectes de reutilització de les aigües pendents d'aplicació, ja que se'n desaprofitava un volum considerable.

El 2003 Medi Ambient va iniciar l'ampliació de la depuradora de la Colònia de Sant Jordi, i començà a construir-se de la depuradora de Can Picafort per tal de deixar d'utilitzar la de Muro. Igualment mereix una atenció especial l'ampliació i la inversió en la nova depuradora de Pollença i els

efectes directes que suposarà en la qualitat de les aigües de la badia.

13.4.

EL PATRIMONI NATURAL

13.4.1. LA VEGETACIÓ

Amb la interpretació del mapa de cultius i aprofitaments, i amb la informació obtinguda a partir de l'inventari forestal nacional (2002), s'identifiquen dotze sistemes: vuit de forestals, un d'agrícola, un d'urbà, un d'aquàtic i un de platges i roquissars. La superfície es detalla en el quadre següent (en hectàrees). (Vegeu el quadre I-168)

QUADRE I-167B. LA RELACIÓ DE DEPURADORES DE L'IBASAN (2003)

	Total de depuradores	Depuradores (terciari)
Mallorca	53	24
Menorca	10	7
Eivissa	10	3
Formentera	1	0

Font: IBASAN.

QUADRE I-168. INVENTARI FORESTAL (2003)

Sistema	Mallorca	Menorca	Pitiüses	Total
Pi blanc	32.955,90	5.581,96	16.468,06	55.005,93
Alzina	7.434,62	3.040,84		10.475,46
Ullastre	12.280,62	3.605,61	102,21	15.988,44
Barreja de pi blanc i ullastre	9.979,36	202,01	321,55	10.502,92
Barreja de pi blanc i alzina	9.116,21	4.340,12	—	13.456,33
Barreja de pi blanc, garrover i ullastre	23.517,74	1.724,53	9.351,07	34.593,36

Continua

QUADRE I-168. INVENTARI FORESTAL (2003)				
Sistema	Mallorca	Menorca	Pitiüses	Total
Garrigues	41.233,03	10.750,76	4.475,57	56.459,37
Pastures	577,17	11.981,04	247,66	12.805,88
Cultius	206.966,49	23.005,42	30.232,73	260.204,65
Urbà, industrial i altres	14.200,46	4.639,49	3.183,94	22.023,96
Torrents, embassaments, albuferes, etc.	2.030,55	86,65	352,87	2.582,16
Platges, roquissars...	4.111,28	807,76	855,11	5.774,15
Total	364.403,43	69.766,20	65.590,78	499.872,61

Font: Conselleria de Medi Ambient.

Amb 209.287,68 hectàrees els sistemes forestals ocupen el 42% de la superfície de la comunitat autònoma. D'aquesta superfície forestal, el 67% (140.022,44 hectàrees) correspon a sistemes arbrats, i el 33% restant (69.265,25 hectàrees) són sistemes no arbrats.

L'espècie forestal arbrada més representativa del territori balear és el pi blanc (*Pinus halepensis*), ja que el 39% (55.005 hectàrees) de la superfície arbrada és ocupada pel pi com a espècie dominant, mentre que, barrejada amb altres espècies com l'ullastre (*Olea europaea*), l'alzina (*Quercus ilex*) i el garrover (*Ceratonia siliqua*), cobreix el 29% (58.553 hectàrees).

Les comarques que una major superfície forestal aporten al total de les Illes Balears, en termes absoluts, són la serra de Tramuntana (23%), Menorca (20%), el pla de Mallorca (20%), Eivissa i Formentera (15%) i Ponent (11%). En termes relatius, la comarca que presenta un percentatge més gran de superfície forestal amb relació a la seva superfície és la serra de Tramuntana (67%), seguida de

Ponent (62%), Menorca (59%), Llevant (51%) i Eivissa i Formentera (47%).

El 2003 s'ha seguit amb la catalogació d'arbres singulars de la nostra comunitat autònoma. Actualment, hi ha catalogats un nombre de 60 exemplars: 33 a Mallorca, 15 a Menorca, 7 a Eivissa i 5 a Formentera. No obstant això, els arbres catalogats fins aquest moment no són el total d'arbres que mereixen la qualificació de singularitat, ja que s'estan tramitant nous espècimens, que segurament mereixeran la categoria i el prestigi de singularitat.

L'estiu anormalment sec i càlid del 2003 va afavorir que proliferàs la processionària, raó per la qual la Conselleria de Medi Ambient va invertir 1,2 milions d'euros en un pla integral contra aquesta plaga, que afectà un total de 55.404 hectàrees, repartides entre les illes de Mallorca i de Menorca.

El 2003 es varen emprendre accions de protecció de la posidònia emmarcades en el projecte Life00 Nat/E/007303, de protecció de praderies de posidònia a

llocs d'interès comunitari (LIC) de les Balears. En aquest projecte, es considera la cartografia de les praderies, l'estudi de creació de noves reserves, l'estudi de la ubicació de zones de fondeig i la redacció de plans de gestió, entre d'altres accions.

El 2003 s'ha fet l'estudi d'un pla d'avaluació de la problemàtica dels arbres tombats en el temporal del 2001. Aquest estudi indica l'ordre d'actuació a l'hora de retirar els pins, de manera que es consideren prioritàries les zones on hi ha risc d'incendi o bé de plagues. A més, s'ha seguit amb la retirada dels arbres. (Vegeu el quadre I-169)

En el gràfic anterior es pot observar una baixada pel que fa als arbres retirats per la Conselleria de Medi Ambient. Pel que fa als arbres retirats per particulars, les dades es mostren en el quadre I-170.

Així, mentre que el 2002 hi va haver un total de 314.091 arbres que varen ser retirats, la Conselleria de Medi Ambient en va retirar el 42,6%, el 2003 es retiraren un total de 200.816 arbres (un 36,1% menys que l'any anterior), i la conselleria de Medi Ambient en va retirar el 20,0%.

Els incendis registrats a les Illes el 2003 varen ser més nombrosos que el 2002, tal com s'esmenta en el quadre I-171.

QUADRE I-169. ARBRES RETIRATS PER LA CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT (2002-2003)

	2002	2003	% variació
Mallorca	179.589	39.719	-77,9
Menorca	387	474	22,4
Eivissa	180	0	—
Formentera	0	0	0,0
TOTAL	180.156	40.193	-77,7

Font: Servei de Gestió Forestal, Conselleria de Medi Ambient.

QUADRE I-170. ARBRES RETIRATS PER PARTICULARS (2002-2003)

	2002	2003	% variació
Mallorca	132.575	159.069	20,0
Menorca	1.292	777	-39,9
Eivissa	0	593	—
Formentera	68	184	170,6
Total	133.935	160.623	19,9

Font: Servei de Gestió Forestal, Conselleria de Medi Ambient.

QUADRE I-171. ELS INCENDIS REGISTRATS A LES ILLES (1994-2003)										
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Mallorca	110	86	58	83	77	104	113	84	40	76
Menorca	1	4	1	3	6	12	14	9	4	10
Eivissa-i Formentera	32	26	16	15	32	36	33	35	29	41
Total	143	116	75	101	115	152	160	128	73	127

Font: Conselleria de Medi Ambient.

Cal esmentar en aquest sentit que l'estiu del 2003, com ja hem dit, va ser molt calorós, pel que fa tant a temperatures registrades com a la duració del període càlid. En canvi, el 2002 va destacar per ser un estiu en què es registraren unes temperatures anormalment moderades. En qualsevol cas, el nombre d'incendis es va mantenir lleugerament superior a la mitjana dels darrers deu anys, que és de 119 incendis per any. (En el quadre I-184 s'inclouen els registres dels darrers deu anys a títol comparatiu.)

Pel que fa a la superfície cremada, també es va incrementar respecte de

l'any anterior, ja que les 218,43 hectàrees cremades representen un augment del 378% respecte de les 57,8 hectàrees que es varen cremar l'any 2002. Pel tipus de coberta vegetal, el major augment es va registrar en la superfície arbrada, de la qual el 2002 només es varen cremar 10,71 hectàrees, la qual cosa representa que la superfície d'aquest tipus cremada el 2003 és 15 vegades superior. La superfície de matollar cremada el 2002 va ser de 19,97 hectàrees, superior a la del 2003, mentre que la de pastura en va ser de 27,12. (Vegeu el quadre I-172)

QUADRE I-172. SUPERFÍCIES AFECTADES (HA) (2003)			
Any	Superfície total	Superfície arbrada	Superfície mitjana per incendi
1994	2.454,00	1.371,00	17,16
1995	425,00	290,00	3,66
1996	87,00	25,00	1,16
1997	72,00	27,00	0,71
1998	172,00	36,00	1,50
1999	1.367,04	345,24	8,99
2000	988,30	312,50	6,18
2001	333,27	249,18	2,60
2002	57,80	10,71	0,79
2003	218,43	156,49	1,72

Font: Conselleria de Medi Ambient.

Respecte de les mitjanes dels darrers deu anys, la superfície afectada el 2003 és aproximadament una tercera part ja que la mitjana és de 617,48 hectàrees per any. Respecte de la superfície mitjana per incendi, aquesta és per al darrer decenni de 4,45 hectàrees per incendi, mentre que per al 2003 ha estat d'1,72 hectàrees per incendi.

Malgrat la diferència en el nombre d'incendis i la superfície cremada, les causes dels incendis forestals segueixen sent bàsicament el resultat de la intervenció voluntària o involuntària de l'home, ja que únicament el llamp és la causa atribuïble a la naturalesa. En aquest sentit, les causes dels incendis forestals del 2003 s'especifiquen en el quadre I-173.

Com a anàlisi comparativa amb les dades anteriors, el 2002 les causes dels incendis varen ser les següents: 35 (47,9%), per negligència; 26 (35,6%), intencionats; 4 (5,5%), per caiguda d'un llamp; 3 (4,1%), atribuïbles a altres causes, i 5 (6,8%), per causa desconeguda.

13.4.2. LA FAUNA

Entre les accions que s'han dut a terme amb relació a la fauna, cal destacar que a Palma es va fer un seminari tècnic sobre la gavina vulgar, presentat al desembre del 2003 i realitzat per la Conselleria de Medi Ambient. Cal esmentar l'evidència de l'impacte que ha generat la superpoblació d'aquesta espècie, tant sobre altres espècies com sobre interessos econòmics en determinades localitats. L'estudi recomana seguir una línia d'investigació pel que fa a les condicions ecològiques en les quals es produeixen aquests impactes.

També cal destacar que s'ha aprovat el projecte de reintroducció de la Fulica cristata a Mallorca, activitat realitzada per la Direcció General de Caça, Protecció d'Espècies i Educació Ambiental de la Conselleria de Medi Ambient. Així mateix, també cal esmentar que s'han establert bases ecològiques per conservar la miloca (*Neophron percnopterus*) a Menorca, activitat realitzada per l'Institut Menorquí d'Estudis, en col·laboració amb la Conselleria de Medi Ambient.

Pel que fa a la caça, les dades més rellevants es detallen en el quadre I-174.

QUADRE I-173. CAUSES DELS INCENDIS (2003)

	Mallorca	Menorca	Eiv.-Form.	Total	%
Negligència	16	1	20	37	29,1
Intencionat	49	6	17	72	56,7
Llamp	7	1	0	8	6,3
Reproducció	0	0	1	1	0,8
Altres	3	2	3	8	6,3
Desconeguda	1	0	0	1	0,8

Font: Conselleria de Medi Ambient.

S'observa que, si bé la superfície vedada no hi ha experimentat canvis importants, el nombre de llicències ha augmentat a

Mallorca i a Formentera, mentre que ha disminuït a Menorca i a Eivissa.

QUADRE I-174. VEDATS I LICÈNCIES DE CAÇA A LES BALEARS (2002-2003)

Illa	2002			2003		
	Nre. de vedats	Superfície (ha)	Nre. de llicències	Nre. de vedats	Superfície (ha)	Nre. de llicències
Mallorca	1.266	270.391	18.541	1.294	269.560	19.294
Menorca	463	55.621	2.555	465	55.569	2.462
Eivissa	28	34.582	1.863	28	34.596	1.733
Formentera	4	4.142	168	4	2.142	213

Font: Direcció General de Caça, Protecció d'Espècies i Educació Ambiental, Conselleria de Medi Ambient.

13.4.3. ESPAIS NATURALS PROTEGITS

En 2003 es va produir una variació de la superfície corresponent a espais naturals protegits, segons es detalla en el quadre I-175.

El 2003 es va produir una disminució dels espais naturals protegits, si bé aquests terri-

toris no han quedat al marge de protecció, ja que formen part de la Xarxa Ecològica Natura 2000 (Lic i Zepa). Aquesta disminució s'ha realitzat amb la intenció de retornar a la situació inicial per reiniciar el procés seguint altres principis que evitin la crispació que es va produir arrel de la declaració dels parcs naturals de Cala d'Hort i la Península de Llevant el 2002.

QUADRE I-175. ESPAIS NATURALS PROTEGITS

Categoria	Espai natural	Àmbit	Superfície 2002 (ha)	Superfície 2003 (ha)
Parc nacional	Cabrera	Mallorca	10.021,50	10.021,50
Parc natural	S'Albufera	Mallorca	1.687,65	1.637,55
Parc natural	Mondragó	Mallorca	785,00	785,00
Parc natural	Sa Dragonera	Mallorca	273,77	273,77
Parc natural + Reserves naturals	S'Albufera des Grau, cap de Favàritx i l'illa d'en Colom	Menorca	1820,29	5.183,62
Parc natural + Reserves naturals	Ses Salines d'Eivissa i Formentera	Eivissa i Formentera	16.813,39	16.780,40
Parc natural	Península de Llevant	Mallorca	21.509,21	1.586,00

Continua

QUADRE I-175. ESPAIS NATURALS PROTEGITS				
Categoria	Espai natural	Àmbit	Superfície 2002 (ha)	Superfície 2003 (ha)
Parc natural	Cala d'Hort, cap Llentrisca i sa Talaia	Eivissa	2.773,31	234,20
Reserva natural	S'Albufereta	Mallorca	211,42	211,42
Reserva natural	Cap de Ferrutx	Mallorca	251,65	251,65
Reserva natural	Cap des Freu	Mallorca	13,22	13,22
Reserva natural	Es Vedrà i es Vedranell	Eivissa	79,35	79,35
Reserva natural	Illes de Ponent	Eivissa	154,94	154,94
Monument natural	Ses Fonts Ufanes	Mallorca	50,21	50,21
Monument natural	Torrents de Pareis, de Lluc i des Gorg Blau	Mallorca	—	445,81
TOTAL			56.444,91	37.708,64

Font: Elaboració pròpia.